

DOI: 10.31866/2616-7581.5.2.2022.269684

УДК 78.087.68-027.562:784.3(477)

КАМЕРНИЙ ХОР «MORAVSKI»: ІСТОРІЯ, ЗДОБУТКИ, СЬОГОДЕННЯ (до 5-річчя заснування)

Олександр Кравчук

аспірант, асистент кафедри музичного мистецтва ;

ORCID: 0000-0001-7763-4157; e-mail: oleksandrkravchuk97@ukr.net

Київський національний університет культури і мистецтв, Київ, Україна

Анотація

Мета дослідження – дослідити історію становлення камерного хору «Moravski», творчу, виконавську та популяризаторську діяльність як яскравого представника сучасного українського аматорського хорового мистецтва. **Методологія дослідження** спирається на використання емпіричних методів (хронологічного, описового, аналітичного), а також методів узагальнення й систематизації, історичного й культурологічного методів, що дозволили окреслити історію становлення колективу та творчо-виконавську діяльність у сучасному вітчизняному хоровому мистецтві в хронології. **Наукова новизна дослідження** полягає у тому, що вперше в культурологічному та музичному науковому просторі досліджено етапи становлення камерного хору «Moravski», окреслено творчо-виконавські досягнення крізь призму сучасного хорового виконавства України. **Висновки.** Діяльність камерного хору «Moravski» – це насамперед потреба молодого українського суспільства в розвитку національної культури, по-друге, популяризація вітчизняної культури й національних ідей через хоровий спів для масового слухача як в Україні, так і за кордоном. Відродження хорового аматорського руху в Україні свідчить про потребу суспільства у високоінтелектуальній діяльності, де хор перестав бути ретранслятором політичної ідеології та повернув собі різновекторність художньої діяльності. Тож виникнення та розвиток аматорського мистецтва призводить до підвищення рівня культурної освіченості нації і зміцнення міжкультурних, міжнаціональних зв'язків.

Ключові слова: хор; хорове мистецтво; камерний хор «Moravski»; аматорське мистецтво; О. Радько; Л. Бухонська; П. Муравський

Вступ

Хоровий, або гуртовий, спів є характерною ознакою української ментальності, що має полівікові виконавські традиції. Хоровий спів у житті українського народу відіграє важливу роль, адже спів супроводжує повсякденне життя людини (колискові, родинно-побутові, обрядові пісні та ін.). Як зауважував відомий український диригент А. Авдієвський: «народна пісня зберігається на генетичному рівні. Це передавалося з роду в рід найталановитішими і зробило увесь наш народ талановитим» (Зінченко, 2011).

У період тоталітарного режиму на теренах України хорове мистецтво було інструментом впливу тогочасної влади на суспільну свідомість, що прослідковується через існування значного руху аматорського й професійного хорового виконавства з дотриманням пропагандистського репертуару. Проте зі здобуттям незалежності і поверненням української державності видатки на утримання аматорського мистецтва зменшились, а подекуди взагалі припинились. Відтоді аматорське мистецтво переживає дві стадії забуття, перша – це відсутність фінансування, друга – низький рівень культурної освіченості населення України, що посприяв зниженню виконавського рівня колективів. Нині ж відбувається злет аматорського руху, що у широкому культурологічному значенні свідчить про запит суспільства на існування та розвиток аматорського мистецтва, зокрема, хорового.

Мета

Мета дослідження – дослідити історію становлення камерного хору «Moravski», його творчу, виконавську та популяризаторську діяльність як яскравого представника сучасного українського аматорського хорового мистецтва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Запропонована стаття є першим дослідженням історії та діяльності камерного хору «Moravski» у науковому полі української культурології та музикознавства. Основою дослідження стали публіцистичні статті про колектив, інтерв'ю, рукописи історіографа хору О. Козинця та власні напрацювання автора статті. Новизна дослідження полягає у першій спробі окреслення основних досягнень колективу за п'ятиріччя творчої діяльності, історії становлення, творчох мистецьких здобутків, популяризаторської місії колективу національної хорової традиції як в Україні, так і за кордоном.

Виклад матеріалу дослідження

Камерний хор «Moravski» є одним з наймолодших українських аматорських хорових колективів. Хор був створений у вересні 2017 року за ініціативи та підтримки заслуженої діячки мистецтв, відомої української хормейстерки, культурно-громадської діячки Лариси Володимирівни Бухонської. Основу новоствореного колективу «Moravski» склав камерний хор «Joys», який сформувався на рік раніше, у 2016 р. (Радько та ін., 2020). Саме до Л. Бухонської восени 2016 року звернувся колектив аматорів за творчим наставництвом з наміром із невеликого за кількістю ансамблю поступово стати повноцінним хоровим колективом. Завдяки Ларисі Володимирівні у вересні 2017 року за керівництво хором взялася відома українська диригентка, засновниця та художня керівниця хору «Покров» (2002–2019), лауреатка хорових міжнародних та всеукраїнських конкурсів Олена Радько (Яцкулинець).

Олена Радько є випускницею Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського, по класу диригування навчалася у відомого хорового диригента,

професора, народного артиста України, члена-кореспондента Національної академії мистецтв України, Героя України Льва Венедиктова. Пані Олена своїм професіоналізмом, наполегливою працею та щирою закоханістю у хорове мистецтво змогла об'єднати людей різноманітних професій у єдиний мистецький колектив, що нині є лауреатом всеукраїнських, міжнародних хорових конкурсів та фестивалів, активним учасником мистецьких проєктів в Україні та за кордоном. Хормейстерами колективу є випускники освітньо-професійної програми «Диригентсько-хорове мистецтво (академічне)» факультету музичного мистецтва Київського національного університету культури і мистецтв – Юлія Куслива та Олександр Кравчук.

Колектив названо на честь видатного українського хорового диригента та педагога, народного артиста України, лауреата Шевченківської премії, професора НМАУ ім. П. І. Чайковського, почесного академіка Національної академії мистецтв України, Героя України Павла Івановича Муравського (1914–2014). За твердженням Лариси Бухонської, яка була добре знайома з П. Муравським, у його прізвищі в радянський час була допущена помилка в паспорті, адже він насправді Моравський, проте записаний у документах як Муравський. Хор взяв на себе сміливість та завдання виправити історичну несправедливість та назвати колектив «Moravski». На концертних заходах, що організовує колектив, завжди згадується постать П. Муравського та розтлумачується значення назви колективу, загострюється увага на зміні літер та значенні його постаті в українській музичній культурі.

Як зауважують дослідники, ідея створення колективу була ще за життя П. Муравського. Реалізація створення академічного хору ім. П. Муравського відбулася у 2013 р. за участю випускників диригентсько-хорового факультету НМАУ ім. П. І. Чайковського, які мали на меті записати хорову Шевченкіану, що було мрією усього життя Павла Івановича. Відбулися перші репетиції, що були перервані трагічними подіями 2013–2014 рр. та смертю П. Муравського (Древаль, 2019). Реалізація його мрії все ж відбулася декількома роками пізніше у проєкті «Україна співає Кобзаря».

На початку своєї діяльності колектив хору «Moravski» налічував 12 осіб, нині ж у колективі понад 30 хористів. У зв'язку з подіями, що супроводжують колектив упродовж п'яти років існування, склад колективу дещо змінювався: спочатку пандемія COVID–19 спровокувала зміну складу та призупинення діяльності на певний період, нині повномасштабне вторгнення росії на територію України спровокувало відтік хористів за межі України. Проте, не дивлячись на усі складнощі, колектив продовжує працювати та займається культурно-просвітницькою та благодійною діяльністю.

Серед учасників хору «Moravski» є випускники провідних закладів вищої освіти України: Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного технічного університету «Київський політехнічний інститут» та ін.; у хорі співають кандидати педагогічних, математичних, хімічних наук, доценти, викладачі, інженери, програмісти, перекладачі, актори, підприємці та ін. Крім того, серед хористів і фахівці музичного мистецтва (співаки, диригенти, інструменталісти), здобувачі та випускники фахових закладів освіти: Національної музичної академії ім. П. І. Чайковського, Київського національного універси-

тету культури і мистецтв, Київської муніципальної академії музики ім. Р. М. Глієра, Академії мистецтв ім. П. Чубинського (Трофимова, 2019).

Важливою для будь-якого колективу є систематичність роботи, тому наявність хорового класу певною мірою забезпечує якість підготовки. З 2017 року колектив мав декілька приміщень для репетиційної роботи. Спочатку це були короткотривалі репетиції у муніципальних закладах міста, пізніше колектив декілька років був при Дитячо-юнацькому клубі «Гарт» Голосіївського району м. Києва, але зі збільшенням кількості хористів колектив потребував більшого приміщення та кращих акустичних умов. З 2020 року камерний хор «Moravski» є частиною творчої родини Центру художньої та технічної творчості «Печерськ» м. Києва.

За п'ять років свого існування колектив взяв участь у понад п'ятдесяти культурно-мистецьких подіях. Здебільшого це сольні концертні програми в Україні та за кордоном (Франція, Австрія, Угорщина). Колектив хору є володарем II премії Всеукраїнського хорового конкурсу імені Миколи Леонтовича (2018), лауреатом I премії міського конкурсу творчих колективів міста Києва (2019), володарем Гран-прі міського конкурсу творчих колективів міста Києва (2021), лауреатом I премії у номінації «Академічний спів» на Всеукраїнському фестивалі-конкурсі «Вишгородська Покрова» (2021). У 2019 р. хор отримав звання народного аматорського колективу, а з 2021 р. камерний хор «Moravski» є членом Національної асоціації хорів України.

Також хор був учасником різноманітних фестивалів: «Пасхальна асамблея» (2017, 2018), «Українські передзвони» (2017), фестиваль української класичної музики «Смальта-2017» (2017), фестиваль хорового співу (м. Клермон-Ферран, Франція, Клермон-Ферранський собор Вознесіння Діви Марії, 2019), столичний різдвяний фестиваль (2017), фестиваль хорового мистецтва імені Анатолія Авдієвського (2018), фестиваль «Княжа родина» (2018), різдвяний фестиваль «Велика коляда» (2019, 2022). Також хор є постійним учасником Хорового свята «Школа Павла Муравського» (2017, 2018, 2019), учасником традиційного хорового свята «Ой, хто, хто Миколая любить», що проходить за ініціативи народної артистки України Галини Горбатенко у Національній філармонії України.

Колектив відомий своєю співпрацею з народною артисткою України Ніною Матвієнко, яка у колаборації з хором виконала твір «Не сходило вранці сонечко» (обр. укр. нар. пісні І. Бідака) у межах VI хорового свята «Школа Павла Муравського». Колектив двічі співпрацював з Національним президентським оркестром України під керівництвом народного артиста України В. Василенка в концерті до ювілею всесвітньо відомого композитора Дж. Пуччіні «Viva Puccini» у колонному залі ім. М. Лисенка Національної філармонії України та з сестрами Лесею та Галиною Тельнюк під час запису проекту «Agnus Dei / Боже Ягня» (2021) у Патріаршому Соборі Воскресіння Христового УГКЦ.

З моменту заснування колектив дав понад 5 концертів з сольною програмою в Україні та 4 за кордоном (Франція, Австрія, Угорщина (2019)).

Перший сольний концерт хору «Калейдоскоп» (2019) відбувся в Києві у приміщенні німецької євангельсько-лютеранської церкви святої Катерини. У програмі концерту прозвучали старовинні пісенспіви, твори сучасних вітчизняних композиторів.

Другий сольний концерт «Подолання гравітації» (2019), що був присвячений новорічно-різдвяній тематиці, відбувся у «Мистецькому арсеналі» м. Києва.

Третій сольний концерт відбувся у 2021 р. як завершальний у поточному концертному сезоні та пройшов під назвою «Літні тони» (Дивертисмент). Програма концерту поєднала яскраві хорові зразки української та західноєвропейської музики різних стилів та жанрів з сольними номерами учасників хору. Зокрема, О. Радько у дуєті з Ю. Кусливою виконали твір А. Vivaldi – «Laudamus te» (з кантати «Gloria»), хористки Д. Малашина (скрипка) та К. Муха (гітара) в інструментальному дуєті виконали композицію А. Piazzolla – «Libertango», А. Конкевич виконала твір Jerome Kern and lyricist Otto Harbach – «Smoke Gets in Your Eyes» (*Дим застилає очі*), О. Кравчук представив публіці обробку української народної пісні В. Косенка «Удовицю я любив». Особливістю програми було залучення авторської поезії сучасного українського поета, письменника, кандидата педагогічних наук та хориста камерного хору О. Козинця.

Наступні *дві сольні програми* хору відбулися під час російсько-української війни: 27 серпня «Серце наше – Україна» у концертній залі Центру художньої та технічної творчості «Печерськ» та 3 вересня 2022 р. «Вільні. Єдині. Непереможні» у Великій залі Київського будинку вчених НАН України. Реалізація цього проєкту мала на меті психологічно підтримати українських вчених, які через повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 р. вимушені були виїхати зі своїх домівок до Києва в пошуках безпеки. Тому колектив організував два благодійні концерти за інформаційної підтримки Ради молодих учених при Міністерстві освіти і науки України, програма яких охоплювала виключно твори українських композиторів, та зібрав за два виступи фінансову допомогу на придбання вченим технічного забезпечення для продовження дослідницької діяльності.

Основу репертуару камерного хору «Moravski» складає музика вітчизняних композиторів, зокрема твори Д. Бортнянського, М. Лисенка, Ф. Колесси, М. Леонтовича, І. Бідака, В. Сільвестрова, Є. Станковича, М. Кречка, В. Зубицького, В. Грицишина, О. Бондаренка, В. Польової, Т. Яшвілі, І. Алексійчук, Б. Працюк, В. Чучмана, М. Дацько, Л. Васиної, І. Небесного, М. Гобдича, Б. Сегіна, В. Яценка, Б. Фільц, О. Тарасенка, М. Волинського, М. Кучмета, В. Шнайдера та ін.

У виконанні хору звучать твори і західноєвропейських композиторів, серед яких композиції епохи бароко: Claudio Monteverdi «Cantate Dominum» (XVII ст.), Thomas Morley «Fyer, fyer!» (XVI ст.), Giuseppe Ottavio Pitoni «Laudate Dominum» (XVI–XVII ст.), традиційна різдвяна колядка Середньовіччя «Gaudete». Твори сучасних зарубіжних композиторів: Franz Biebl «Ave Maria», Donatas Zakaras «In Monte Oliveti», Daniel Elder «Ave Verum Corpus», Eriks Esenvalds «O Salutaris Hostia», John Rutter «Look at the World», Eriks Esenvalds «Only in Sleep», Etta James, Leroy Kirkland та Pearl Woods, аранж. для хору О. Радько «Something's Got a Hold on Me», Bobby Sharp, Teddy Powell, аранж. для хору О. Радько «Unchain My Heart», Vaclovas Augustinas «Sanctus», Gregory Hamilton, аранж. для хору О. Радько «Ride on, Jesus, Ride» та ін.

Широка репертуарна палітра хору дає змогу колективу задовольнити високохудожні потреби слухачької аудиторії та водночас розширює виконавсько-технічні можливості колективу.

Особливістю хорового колективу у репертуарному плані залишається виконання авторських творів та композицій в обробці й аранжуванні Олени Радько. У виконанні колективу звучать твори «Херувимська», «Плотію уснув», «Святий Боже», «Ангел Вопіяше», «Христос Воскрес», «Ой, ходила дівчина», «Віночок українських пісень», «Колискова Діви Марії» (обр. ієрод. Іпатія, реаранжування О. Радько), «Тиха ніч», «Заспіваймо» (муз. А. Комлікової, обр. О. Радько) та ін. Проте сама О. Радько дуже скромно говорить про свою композиторську роботу: «Мені важко назвати себе композитором. Швидше я композитор-любитель. На мою думку, людина може щось створити, керуючись внутрішніми потребами, коли є що сказати. А інакше навіщо?! Композиторський досвід у мене невеликий. Пишу я тільки тоді, коли відчуваю зміст і стан, чим для мене особисто є той чи інший текст, як він звучить та відгукується в мені, які струни душі зачіпає. Це дуже особистий процес. Я б навіть сказала, сокровенний» (Трофимова, 2019).

За тісної співпраці камерного хору «Moravski» з грецьким товариством «Енотіта» у Києві відбулася прем'єра грецьких творів: грецький пісенспів «Τη τρίχας το γέφυρ» (Ti trihas to gefir) «Міст Тріхас» (солісти – О. Кравчук, А. Дев'ятко) та грецька колискова «Υπνε που πατρεις τα παιδια» (солістка А. Дев'ятко). Прем'єра творів відбулася у межах заходу «Такі різні, такі рідні – про мови греків України» – презентації румейської віршованої абетки до Міжнародного дня рідної мови у лютому 2022 р.

З 2021 р. колектив активно співпрацює з громадською організацією «Національна асоціація хорів України» і вагомим спільним проектом була участь хору у різдвяному гала-концерті «United in Song»: історія та сучасність культурної взаємодії (Україна й Італія), що проходив у Мистецькому салоні Київського національного університету імені Тараса Шевченка за участю представників Посольства Італії в Україні (Центр комунікацій, 2021). Колектив виконав українські твори та завершив виступ виконанням всесвітньо відомої неаполітанської пісні Е. ді Капуа та Дж. Капурро «O sole mio» (солісти – С. Олійник, О. Кравчук, Ю. Паниця).

За п'ятиріччя свого творчого існування хор здійснив низку студійних записів. Зокрема, камерний хор «Moravski» брав участь у Всеукраїнському мистецькому проєкті «Україна співає Кобзаря». У виконанні хору прозвучали твори Ф. Колесси – «Якби мені черевики», солісти – Ірина Пацуля (сопрано), Ірина Луценко (альт), Роман Садовніков (тенор) та твір М. Лисенка – «Не дивуйтеся, дівчата» (з поеми «Гайдамаки»), концертмейстер – Галина Куликовська, диригент – Олена Радько.

У 2019 році хор випустив власний компакт-диск із концертними записами «Калейдоскоп», що були реалізовані під час гастролей містами Австрії та Угорщини. У 2022 році колектив вдруге здійснив запис сольного диска, реліз якого планувався до 5-річчя з моменту заснування. Нині проєкт призупинено через військові події в Україні.

Вагомим внеском у популяризацію української культури за ініціативи колективу хору став проєкт «Співай з нами, Європо!» у співпраці з німецькою асоціацією Art Crossing Borders. Основна ідея проєкту полягала в об'єднанні хорових

колективів з усієї Європи для виконання «Гімну України». Організаторам вдалося об'єднати 33 хорових колективи з 25 країн світу та виконати «Гімн України» українською мовою. До виконання Державного Гімну України долучились хори з Німеччини, Франції, Бельгії, Італії, Люксембургу, Нідерландів, Данії, Ірландії, Португалії, Іспанії, Австрії, Швеції, Естонії, Латвії, Литви, Мальти, Польщі, Словенії, Чехії, Угорщини, Кіпру, Румунії, Греції та Норвегії.

Запис виконання було презентовано 25 серпня 2022 р. на платформі YouTube. Нині відео переглянули понад 145 тис. користувачів (Art Crossing Borders e.V., 2022). Цей проєкт яскраво репрезентує позицію українського хору «Moravski» на події в Україні, а європейські колективи у такий спосіб висловили свою підтримку щодо визнання української державності. Як зазначає генеральний директор Art Crossing Borders Джуліан Фрідріх: «Я був глибоко шокований подіями, що відбулися після 24 лютого. Як асоціація, яка підтримує митців на міжнародному рівні з фокусом на Україні, ми просто втратили дар мови. Але мистецтво довго мовчало. Після розробки концепції, коли я побачив як долучаються перші країни, я відчув надію та силу музики об'єднувати людей. Ми хотіли, щоби лідери країн почули голоси людей. Цією чудовою акцією ми хочемо дати людям надію, дати їм відчуття, що вони не самотні» (Julian, 2022).

Окрім концертно-виконавської діяльності колектив здійснює активну співпрацю із засобами масової інформації. Зокрема, у 2018 р. хормейстер Олена Радько та заслужена діячка мистецтв України Лариса Бухонська були гостями на радіопередачі Українського радіо, на запрошення автора та ведучої етеру С. Артеменко. Темою розмови став виступ камерного хору «Moravski» у межах «X Міжнародної пасхальної асамблеї».

У 2020 р. на каналі Я-UA.TV керівний склад хору був запрошений на етер «Культурологічний простір» авторської програми «Abashidze UA». Предметом розмови стала поїздка хору за кордон та значення мистецьких акцій українських музикантів для відкриття України світові й створення позитивного міжнародного образу України.

24 серпня 2022 р. учасників хору «Moravski» Д. Тітарову та О. Козинця було запрошено до телемарафону каналу «Espresso TV». У короткому інтерв'ю хористи мали змогу презентувати проєкт «Співай з нами, Європо!», що об'єднав 25 країн Європейського Союзу.

Висновки

Підсумовуючи усе вищевикладене, варто зазначити, що рівень розвитку аматорського мистецтва в Україні є віддзеркаленням суспільно-культурного та суспільно-політичного стану в країні. Відродження та підвищення виконавського рівня аматорського хорового мистецтва сприяє покращенню стану культури України загалом та популяризує національну культурну традицію зокрема.

Діяльність камерного хору «Moravski» є важливою складовою розвитку аматорського хорового мистецтва в Україні, що сприяє підвищенню виконавських можливостей хорових колективів та зміцненню міжрегіональних й міжнаціональних культурних зв'язків.

Список бібліографічних посилань

- Зінченко, Н. (2011, 23 вересня). Анатолій Авдієвський: Народна пісня зберігається на генетичному рівні. *День*. <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/anatoliy-avdiievskiy-narodna-pisnya-zberigaietsya-na-genetichnomu-rivni>
- Древаль, О. (2019, 19 червня). *Камерний хор «Moravski» при Благодійному фонді «Хорова школа Павла Муравського»*. Хорова школа Павла Муравського. <https://pavlomuravskiy.com/kamernyj-hor-moravski-pry-blagodijnomu-fondi-horova-shkola-pavla-muravskogo.html>
- Радько, О., Урсу, В., & Козинець, О. (2020). Хор Moravski: «Спілкуймося почуттями». *Колесо життя*, 3(133), 40–44.
- Центр комунікацій. (2021, 28 грудня). *Українсько-італійський різдвяний концерт «United In Song»*. Київський національний університет ім. Т. Г. Шевченка. <https://web.archive.org/web/20211231084210/http://www.univ.kiev.ua/news/12039>
- Трофимова, А. (2019, 8 січня). *Олена Радько: «У хорі співають ентузіасти!»*. Музика. <http://mus.art.co.ua/olena-rad-ko-u-khori-spivaiut-entuziasty/>
- Art Crossing Borders e.V. (2022, August 25). *Happy 31st Independence Day, Ukraine! Sing With Us, Europe!* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=eD0BZ0X2jQs>
- Julian. (2022, March 27). *Sing mit uns, Europa!* Art Crossing Borders. <https://artcrossingborders.com/sing-mit-uns-europa>

References

- Art Crossing Borders e.V. (2022, August 25). *Happy 31st Independence Day, Ukraine! Sing With Us, Europe!* [Video]. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=eD0BZ0X2jQs> [in English].
- Dreval, O. (2019, June 19). *Kamernyi khor "Moravski" pry Blahodiinomu fondi "Khorova shkola Pavla Muravskoho"* [Chamber choir "Moravski" at the Charitable foundation "Choir school of Pavlo Muravskoho"]. Khorova shkola Pavla Muravskoho. <https://pavlomuravskiy.com/kamernyj-hor-moravski-pry-blagodijnomu-fondi-horova-shkola-pavla-muravskogo.html> [in Ukrainian].
- Julian. (2022, March 27). *Sing mit uns, Europa!* [Sing with us Europe!]. Art Crossing Borders. <https://artcrossingborders.com/sing-mit-uns-europa> [in German].
- Radko, O., Ursu, V., & Kozynets, O. (2020). Khor Moravski: "Spilkuimosia pochuttiamy" [Moravski choir: "Let's communicate with feelings"]. *Koleso zhyttia*, 3(133), 40–44 [in Ukrainian].
- Trofymova, A. (2019, January 8). *Olena Radko: "U khori spivaiut entuziasty!"* [Olena Radko: "Enthusiasts sing in the choir!"]. *Muzyka*. <http://mus.art.co.ua/olena-rad-ko-u-khori-spivaiut-entuziasty/> [in Ukrainian].
- Tsentr komunikatsii. (2021, December 28). *Ukrainsko-italiiskyi rizdviani kontsert "United In Song"* [Ukrainian-Italian Christmas concert "United In Song"]. Taras Shevchenko National University of Kyiv. <https://web.archive.org/web/20211231084210/http://www.univ.kiev.ua/news/12039> [in Ukrainian].
- Zinchenko, N. (2011, September 23). Anatolii Avdiievskiy: Narodna pisnia zberihaietsia na henetychnomu rivni [Anatoly Avdievskiy: The folk song is preserved at the genetic level]. *The Day*. <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/anatoliy-avdiievskiy-narodna-pisnya-zberigaietsya-na-genetichnomu-rivni> [in Ukrainian].

CHAMBER CHOIR “MORAVSKI”: HISTORY, ACHIEVEMENTS, PRESENT DAY (to the 5th anniversary of the foundation)

Oleksandr Kravchuk

PhD Student, Assistant, Department of Music;

ORCID: 0000-0001-7763-4157; e-mail: oleksandrkravchuk97@ukr.net

Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine

Abstract

The purpose of the research is to study the history of the chamber choir “Moravski” formation, creative, performing, and popularizing activities as a bright representative of modern Ukrainian amateur choral art. **The research methodology** is based on the use of empirical methods (chronological, descriptive, analytical), as well as methods of generalization and systematization, historical and cultural methods, which allowed to outline the history of the group’s formation and creative and performing activities in the modern domestic choral art in chronology. **The scientific novelty of the research** lies in the fact that for the first time in the cultural and musical scientific space, the stages of chamber choir “Moravski” formation are studied, and creative and performing achievements are outlined through the prism of modern choral performance in Ukraine. **Conclusions.** The activity of the chamber choir “Moravski” is, first of all, the need of the young Ukrainian society in the development of national culture, and secondly, the popularization of national culture and national ideas through choral singing for the mass audience both in Ukraine and abroad. The revival of the amateur choral movement in Ukraine testifies to the need of the society for highly intellectual activity, where the choir has ceased to be a transmitter of political ideology and has regained the diversity of artistic activity. Therefore, the emergence and development of amateur art lead to an increase in the level of cultural awareness of the nation and the strengthening of intercultural, interethnic ties.

Keywords: choir; choral art; chamber choir “Moravski”; amateur art; O. Radko; L. Bukhonska; P. Muravskyi

